

15- Utekelezaji wa ‘Umrah

Endelea kutamka *Talbiyah* ukiwa safarini hadi ufile Masjid Al-Haraam kwa ajili ya kutekeleza taratibu zilobakia za ‘Umrah. Ikiwa una mizigo unayohitaji kuiweka hotelini, fanya hivyo. Unaweza kwenda msalani kufanya haja ndogo au kubwa, ukafanya wudhuu, unaweza kula ikiwa umebanwa na njaa. Lakini inapendekezwa kukimbilia kumaliza taratibu za ‘Umrah.

Aina za Twawaaf

Tanbihi: Sehemu za kutufu zimeongezwa kwa kuwekwa daraja juu kwa sababu ya upanuzi wa Haram, na ni bora zaidi kutufu huko kwa sababu utaweza kutufu kwa sahali kabisa bila ya msongamano na watu na utasaidia kupunguza zahma katika Twawaaf ya ardhini, wala haibadili lolote katika kutekeleza kwake wala haiathiri lolote katika kupata thawabu zake. Kwa miaka ijayo hali itakuwa hivyo hadi upanuzi wa Masjid Al-Haraam umalizike ambao sehemu za kutekeleza Twawaaf itazidishwa kiasi kikubwa kuweko mizunguko kadhaa ili iwatoshelze watu.

- **Twawaaf Al-‘Umrah:** Ni nguzo mojawapo ya ‘Umrah. Ni Twawaaf inayotekelzwa na kila aliyeingia Ihraam kwa ajili ya kutekeleza ‘Umrah.
- **Twawaaf Al-Quduwm:** Ni Twawaaf inayotekelzwa na aliyeingia Ihraam kwa ajili ya kutekeleza Hajj ya Qiraan au Ifraad nayo ni Sunnah kama walivyokubaliana Wanachuoni. Kwa hiyo kuachwa kwake haibatilishi Hajj, lakini inapendekeza kutekelezwa. Ama madhehebu ya Imaam Maalik ni waajib kwa kuwa kachukua dalili ya kauli ya Rasuli ﷺ alipoelekea Al-Ka’bah akasema: **((Chukueni kutoka kwangu manaasik zenu))**.¹
- **Twawaaf Al-Ifaadhwah:** Ni Twawaaf inayowapasa Mahujaji wa aina zote za Hajj kuitekeleza pindi watakapomaliza kusimama ‘Arafah na kukesha Muzdalifah. Nayo ni nguzo mojawapo ya Hajj, kuiacha kuitekeleza, Hajj haitimii.
- **Twawaaf Al-Wadaa’i:** Ni Twawaaf ya kuaga inayotekelzwa mwisho kabisa baada ya kumaliza Umrah au Hajj, nayo iwe ni ‘amali yako ya mwisho kabla ya kuondoka Makkah. Wanachuoni wamekubaliana

¹ Muslim.

kwamba hukmu yake ni waajib kwa hiyo atakayeacha kutekeleza atawajibika kufanya kaffaarah ya kuchinja. Ama wanawake wenye hedhi au nifaas wao wameruhusika nayo.

- **Twawaaf At-Tatwawwu'**: Twawaaf inayotekelawa akipenda mtu anapoingia Masjid Al-Haraam kisha aswali rakaa mbili Maqaam Ibraahiyim au popote pale.

Ya kutekeleza unapofika Masjid Al-Haraam

- Mahujaji anapoingia Msikitini atangulize mguu wake wa kulia na kusoma du'aa ya kuingia Masjid:

أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوْجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، (بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةُ) (وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ)، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

A'uwdhu biLlaahil-'Adhwiyim, wabi Wajhihil-Kariym wa-Sultwaanihil-qadiym, minash-shaytwaanir-rajiym (Bismillaah was-swalaatu) (was-salaamu 'alaa Rasuwli-Llaah) Allaahummaftah-liy abwaaba Rahmatika

"Najikinga na Allaah Mtukufu, na kwa Wajiji Wake Mkarimu, na kwa utawala Wake wa kale, dhidi ya shaytaan aliyeepushwa na Rahmah za Allaah (Kwa jina la Allaah na Rahmah na amani zimfikie Rasuli wa Allaah) Ee Allaah nifungulie milango ya Rahmah Yako."

- Niyyah iwekwe moyoni ya aina Twawaaf unayotekelawa.
- Anza Twawaaf katika Al-Hajar Al-As-wad. Libusu ukiweza kupata nafasi na dalili ni Hadiyth ya 'Umar bin Khatwaab (رضي الله عنه) kwamba alilifikia Al-Hajar Al-As-wad akalibusu kisha akasema:

إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ، وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَبِّلُكَ
ما قَبَّلْتُكَ" - البخاري و مسلم

"Hakika mimi najua kwamba wewe ni jiwe usiloweza kudhuru wala kunufaisha, na ingelikuwa sikumuona Nabiy (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) anakubusu basi nami nisingelikubsu."

- Ikiwa kuna zahma, haipasi kabisa kusukumana na watu kwa ajili ya kubusu Al-Hajar Al-As-wad, inatosheleza kulielekea hata ukiwa mbali kisha nyanya mkono wako wa kulia kuliashiria (*istilaam*) useme:

بِسْمِ اللَّهِ الْأَكْبَرِ

BismiLLaaH, Allaahu Akbar

Kwa Jina la Allaah, Allaah ni Mkubwa.

Tanbihi: Usibusu mkono wako kwani si katika Sunnah!

- Utaanza kutufu Al-Ka'bah kuanzia pembe ya Al-Hajar Al-As-wad.
- Lazima utembee huku Al-Ka'bah liko kushotoni mwako. Unapofika Rukn Al-Yamaaniy uiguse lakini usibusu. Na utakapokuwa baina yake na Al-Hajar Al-As-wad useme:

رَبَّنَا آتَنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ

Rabbanaa Aatinaa fid-dun-yaa hasanataw-wafil- Aakiharati hasanataw-waqinna 'adhaaban-Naar.

"Rabb wetu Tupe katika dunia mema na katika Aakhirah [pia Tupe] mema na Tukinge na adhabu ya Moto."²

- Kila mara ukilipita Al-Hajar Al-As-wad kuanza mzunguko wa pili na kuendelea, unatakiwa useme "Allaahu Akbar" huku ukiwa umenyanya mkono wako wa kulia na kuliashiria, na bila ya kutanguliza kusema 'BismiLLaaH'.
- Katika kufanya Twawaaf zilizobakia unaweza kusema unachopenda katika dhikru-Allaah; kusoma Qur-aan, kuleta Istighfaar, du'aa,

² Al-Baqarah (2: 201).

tasbiyh, tahliyl, tahmiyd, takbiyr, kumswalia Nabiy (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ). Hii kwa sababu Twawaaf, As-Sa'-y na Jamaraat imehusishwa kwa ajili ya kumdhukuru Allaah.

➤ Katika Twawaaf hii wanaume wanahitajia wafanye vitu viwili:

- i. Uweke Al-Idhwibaa' kutoka mwanzo wa Twawaaf mpaka mwisho. Al-Idhwibaa' ina maana kwamba ni kuweka sehemu ya katikati ya vazi (ridaa) chini ya kwapa lako la kulia na kipande cha ridaa akipitishe juu ya bega la mkono wa kushoto. Unapomaliza kufanya Twawaaf unaweza kurudisha ridaa yako katika hali yake ya mwanzo kwa sababu wakati wa Idhwibaa' ni wakati wa Twawaaf tu.
- ii. Kufanya Ar-Raml katika Twawaaf tatu za mwanzo. Ar-Raml ina maana kwamba kuzunguka kwa mwendo wa haraka kwa hatua ndogo ndogo. Kisha unatakiwa utembee mwendo wa kawaida katika Twawaaf zako nne za mwisho, na dalili yake ni Hadiyth ya Jaabir (رضي الله عنه)

"أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ أَتَى الْحَجَرَ فَاسْتَلَمَهُ ثُمَّ مَشَى عَلَى
عَيْنِيهِ فَرَمَلَ ثَلَاثًا وَمَشَى أَرْبَعًا" - مسلم

"Rasuli wa Allaah alipofika Makkah alilifika Al-Hajar Al-As-wad akaliashiria kisha akatembea kuliani mwake akafanya Ar-Raml mizunguko mitatu na akatembea (kikawaida) mizunguko minne."³

Yanayofahamika Sivyo Na Yanayotendeka Kimakosa

- Kuanza Twawaaf katika chanzo kingine kisichokuwa sehemu ya Al-Hajar Al-As-wad na hali ni fardhi kuanzia Twawaaf hapo.

³ Muslim.

- Kutufu ndani ya eneo la Hijr kutoptaka na msongamano mkubwa wa watu. Kimsingi hili ni kosa kubwa kwa sababu kishariy'ah, eneo la Hijr liko ndani ya Al-Ka'bah na Twawaaf inatakiwa iwe nje ya Al-Ka'bah na sio ndani ya Al-Ka'bah. Kwa hiyo kwa kupita ndani ya Hijr unapotufu unakuwa umetufu katika sehemu ya Al-Ka'bah na si Al-Ka'bah yote ambayo ndiyo inayotakiwa.
- Kufanya Ar-Raml katika Twawaaf zote saba na hali Ar-Raml inatakiana kufanywa katika mizunguko mitatu tu ya mwanzo.
- Kusukumana na watu na kusababisha zahma, kuwaumiza watu kutaka kulifiki Al-Hajar Al-As-wad ili kulibusu. Vitendo kama hivi vinaleta madhara kwa Waislamu na haturuhusiwi kufanya hivyo. Itambulike kuwa Twawaaf inabakia kuwa sahihi bila ya kulibusu Al-Hajar Al-As-wad.
- Kubusu mkono baada ya kuashiria Al-Hajar Al-As-wad unapokuwa mbali nalo, kwani ni kinyume na Sunnah.
- Mahujaji kufuta au kusugua mkono wake katika Al-Hajar Al-As-wad akitegemea kupata baraka. Hili ni jambo lisilokuwa na dalili katika shariy'ah ya Kiislam, hivyo ni bid'ah na shirki. Sunnah ni kuligusa tu au kulibusu inapokuweko uwezekano wa kufanya hivyo bila ya tabu yoyote.
- Kugusa pembe nne za Al-Ka'bah au kuta zake, kusugua na kujipangusa nayo kwa kutegemea kupata baraka. Rasuli ﷺ hakugusa sehemu yoyote ya Al-Ka'bah isipokuwa Al-Hajar Al-As-wad na Ar-Ruknul-Yamaaniy.
- Kusoma du'aa zilizotajwa kuwa ni maalumu kwa kila Twawaaf moja. Utakuta kuna vijitetu vidogo vidogo vinauzwa vyenye du'aa maalum kwa kila Twawaaf. Vitabu hivyo havina mashiko. Rasuli ﷺ hakueleza bayana du'aa yoyote isipokuwa ni kusema 'Allaahu Akbar' anapofikia Al-Hajar Al-As-wad na kila anapomaliza Twawaaf moja baina ya Ar-Ruknul-Yamaaniy na Al-Hajar Al-As-wad akisoma du'aa iliyotajwa juu. Amesema Shaykhul Islaam Ibn Taymiyah رحمه الله: "Hakuna katika kutufu dhikri au du'aa maalumu

kutoka kwa Rasuli (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ); si kwa amri yake wala kauli yake wala mafunzo yake, bali anachotakiwa mtu ni kuomba du'aa mbalimbali na kile kitajwacho na watu wengi kuwa kuna du'aa maalumu za kuzungukia Al-Ka'bah hilo halikuthibiti kutoka kwa Rasuli (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ).

- Kupandisha sauti ya anayeongoza watu kutufu na wale wanaoongozwa katika hizo du'aa ambazo watu wamejipangia. Kufanya hivyo kunasababisha kubabaisha Mahujaji wengine wanaomdhukuru Allaah (سبحانه وتعالى) kwa pole pole na wanawakosesha khushuu'. Anasema Allaah (سبحانه وتعالى): **((Muombeni Mola wenu kwa unyenyekevu na kwa khofu, hakika Yeye Hapendi wavukao mipaka)).⁴**
- Kusimama kuomba du'aa baada ya kumaliza Twawaaf.

Maqaam Ibraahiyim

- Utakapomaliza mizunguko saba ya Twawaaf, utakaribia Maqaam Ibraahiyim na utasoma:

﴿وَأَتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى ﴾

((Na chukueni kutoka mahali pa kusimama Ibraahiyim kuwa ni pahala pa kuswalia)).⁵

- Utaswali rakaa mbili fupi, ukiwa karibu kiasi iwezekanavyo na nyuma ya Maqaam Ibraahiyim. Katika rakaa ya mwanzo utasoma Suratul-Kaafiruwn (Qul yaa ayyuhal-kaafiruwn) na rakaa ya pili utasoma Suratul-Ikhlaasw (Qul-Huwa-Allaahu Ahad) baada ya kuisoma Suratul Faatihah katika kila rakaa.
- Utakapomaliza rakaa mbili, ni Sunnah kuelekea kwenye mifereji ya Zamzam kunywa maji yake. Unapokunywa ombo du'aa unayotaka

⁴ Al-A'raaf (7: 55).

⁵ Al-Baqarah (2: 125).

kwani kwa kuyanya du'aa hutakabaliwa kama alivyosema Rasuli (صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم):

((مَاءُ زَمْرَدٍ لِمَا شُرِبَ لَهُ))

((Maji ya Zamzam kwa (jambo li loombewa) wakati wa kunywa)).⁶

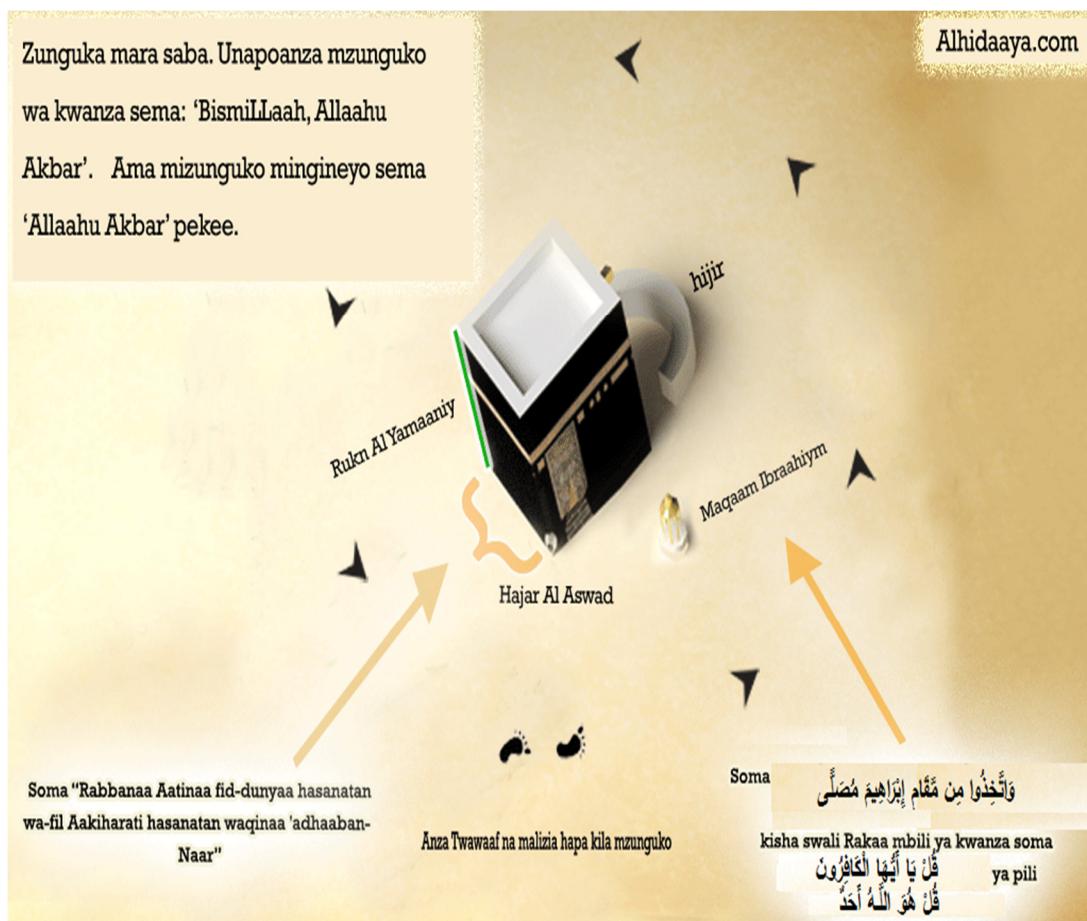
- Utarudi kuligusa Al-Hajar Al-As-wad kama itawezekana. Ikiwa kuna zahma basi hakuna lazima kufanya, bali ni makosa kuingia kusababisha msukumano na watu.

Yanayofahamika Sivyo Na Yanayotendeka Kimakosa

- Kujilazimisha kuswali karibu na Maqaam Ibraahiyim kunapokuwa kuna zahma za watu. Hivi husababisha maudhi na misongamano ambayo huishia kuumizana na Mahujaji wengine. Inatosheleza kuswali rakaa mbili baada ya kumaliza Twawaaf mahali popote nyuma ya Maqaam hata kwa mbali na ikiwa ni zahma hapo basi popote pale katika Masjid Al-Haraam. Hivi itakuepusha kuudhi watu na kuudhiwa na watu na utaweza kuswali kwa unyenyekevu zaidi na utulivu.
- Kuswali zaidi ya rakaa mbili na kusababisha zahma na hali watu wanahitaji nao kutimiza hizo rakaa mbili na mahali panakuwa pa dhiki mno.

⁶ Ibn Maajah, Ahmad na Al-Albaanyi ameipa daraja ya Swahiyh katika Swahiyh Ibn Maajah.

Taratibu Za Kutekeleza Twawaaf Kwa Mukhtasari

Asw-Swafaa Na Al-Mar-wah

- Utakwenda Al-Mas-'aa, utakapofika karibu na Asw-Swafaa utasoma:

﴿ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَابِ اللَّهِ ﴾

((Hakika Asw-Swafaa na Al-Mar-wah ni katika alama za [Dini ya Allaah]).⁷

- Utapanda (kilima cha) Asw-Swafaa mpaka uweze kuona Al-Ka'bah (ikiwezekana). Elekea Al-Ka'bah na nyanyua mikono yako, umtukuze Allaah na useme ifuatavyo kisha uombe du'aa upendayo:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَحْدَهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَرَمَ الْأَخْرَابَ وَحْدَهُ

Laa Ilaaha Illa-Allaah Wahdahu laa shariyka Lahu, Lahul-Mulku Walahul-Hamdu wa Huwa 'ala kulli shay-in Qadiyr. Laa Ilaaha Illa-Allaahu Wahdahu, Anjaza wa'dahu wa-Naswara 'Abdahu wa-hazamal-ahzaaba Wahdahu

“Hapana ilaaah (muabudiwa wa haki) ila Allaah, Hana mshirika, ni Wake Ufalme na ni Zake sifa njema Naye juu ya kila kitu ni Muweza. Hapana ilaaah ila Allaah, hali ya kuwa Peke Yake, Ametekeleza ahadi Yake, na Amemnusuru mja Wake, na Amevishinda vikosi peke Yake.”

Rasuli ﷺ alisoma hivi mara tatu na baina yake akiomba du'aa, kisha akafanya alipokuwa Al-Mar-wah kama alivyofanya alipokuwa Asw-Swafaa⁸.

- Kisha teremka Asw-Swafaa na elekea Al-Mar-wah kwa mwendo wa kawaida mpaka unapofika katika alama ya taa za kijani utafanya Ar-Rakdh. Alama ya kijani inadhihirika juu ya sakafu kwa taa rangi ya kijani. Hapo utakwenda mwendo wa kukimbia mpaka alama hiyo ya taa za kijani zinapomalizikia. Wanawake hawatakiwi kufanya Ar-Rakdh. Endelea kuelekea Al-Mar-wah kwa mwendo wa kawaida. Utakapofikia kilima na kuelekea Qiblah, nyanyua mikono na kurudia kusema kama ulivyo sema ulipokuwa Asw-Swafaa. Kisha teremka Al-

⁷ Al-Baqarah (2:158).

⁸ Muslim (2/8880).

Mar-wah kuelekea Asw-Swafaa, ukihakikisha unatembea sehemu zinazohusika na kukimbia katika sehemu zinazohusika.

- Eendelea kufanya hivyo mpaka umalize mzunguko saba. Kutoka Asw-Swafaa kwenda Al-Mar-wah ni mzunguko mmoja na kurudi ni mzunguko mwengine. Unatakiwa kumdhukuru Allaah (سبحانه وتعالى) wakati wote wa As-Sa'-y kwa kusoma au kusema unachopenda; Qur'aan, du'aa, Istighfaar, tasbiyh, tahliyl, tahmiyd, takbiyr, kumswalia Nabi (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) n.k.
- Utakapomaliza As-Sa'-y utanyoa nywele. Mwanamke utakata nywele kiasi cha urefu wa ncha ya kidole. Kwa wanaume, inapendekezeka kunyoa nywele zote, na kunyoa ni bora kuliko kukata kwani Rasuli (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) aliwaombea du'aa Maswahaba walionyoa mara tatu na waliokata mara moja kwa dalili Hadiyth ya 'Abdullaah bin 'Umar (رضي الله عنه) kwamba Rasuli (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) alisema:

((رَحْمَةُ اللَّهِ الْخَلِقِينَ)) قَالُوا: وَالْمَقْصُرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ((رَحْمَةُ اللَّهِ الْخَلِقِينَ)) قَالُوا: وَالْمَقْصُرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ((رَحْمَةُ اللَّهِ الْخَلِقِينَ)) قَالُوا: وَالْمَقْصُرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ((وَالْمَقْصُرِينَ))

مسلم وغيرهم

((Allaah Awarehemu walionyoa)) Wakauliza: "Na waliopunguza ee Rasuli wa Allaah?" Akasema: **((Allaah Awarehemu walionyoa))** Wakauliza: "Na waliopunguza ee Rasuli wa Allaah?" Akasema: **((Allaah Awarehemu walionyoa))** Wakauliza: "Na waliopunguza ee Rasuli wa Allaah?" Akasema: **((Na waliopunguza)).⁹**

Isipokuwa ikiwa tarehe 8 ya Hajj iko karibu na hakuna wakati wa kutosha kwa nywele kurudi kukua, basi ni bora kukata ili nywele zibakie kwa ajili ya kunyoa baada ya kulala Muzdalifah, kwa sababu Rasuli (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) aliwaamrisha Maswahaba kukata nywele katika 'Umrah kwani walifanya asubuhi ya tarehe nne ya Dhul-Hijjah.

⁹ Muslim na wengineo kwa maeleo tofauti kidogo.

- Baada ya hapo 'Umrah itakuwa imemalizika na utakuwa huru kuvaan guo nyingine, kutia manukato (mwanamume) na kurudia hali ya ndoa (kujimai) na kadhalika.

Yanayofahamika Sivyo Na Yanayotendeka Kimakosa

- Kwenye kupanda kilima cha Asw-Swafaa na Al-Mar-wah, baadhi ya Mahujaji wanaelekea Al-Ka'bah na kuiashiria kwa mikono wakisema 'Allaahu Akbar' kama vile wanavyosema *takbiyrah* ya Swalaah. Kuashiria hivyo ni makosa kwa sababu Rasuli ﷺ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) alinyanya mikono yake kumdhukuru Allaah na komba du'aa pekee.
- Kufanya Ar-Rakdhw katika masafa yote baina ya vilima viwili. Sunnah ni kuchapuza mwendo baina ya alama zilowekwa za taa ya kijani sakafuni na kutembea mwendo wa kawaida kwengine kote.
- Wanawake kufanya Ar-Rakdhw kwani Ar-Rakdhw ni kwa ajili ya wanaume pekee.
- Kusoma adhkaar kwa pamoja akiwa mtu mmoja anaongoza wenziwe. Ni makosa makubwa kufanya hivi kwani inasababisha zahma za magurupu ya watu kutembea pamoja na sauti moja na kuwababaisha Mahujaji wengineo katika adhkaar zao.
- Kuleta mazungumzo wakati wa As-Sa'-y na hali hapo ni mahali pa kumdhukuru Allaah (سبحانه وتعالى).

Taratibu Za Kutekeleza As-Sa'yi Kwa Mukhtasari

